

Рачинський Олександр Васильович
доктор філософії з економіки,
молодший науковий співробітник науково-дослідної частини,
Хмельницький національний університет

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-566-5-32>

ФАКТОРИ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Загальний економічний розвиток будь-яких економічних систем, від господарства вцілому до окремого підприємства загальноприйнято пов'язувати із винаходом та впровадженням інновацій. Категорія «інновація» визначена на законодавчому рівні як «новостворена та (або) вдосконалена конкурентоспроможна технологія, продукція або послуга, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери» [1].

На інноваційну активність суб'єктів господарювання впливають різноманітні фактори, які традиційно поділять на зовнішні та внутрішні. До внутрішніх факторів пропонують відносити наявність сприятливих економічних, організаційних, кадрових і технічних передумов для впровадження інновацій [1]. Таке твердження потребує певного уточнення, адже вплив факторів може бути негативним та позитивним, тому недоречно говорити про наявність лише сприятливих передумов. У такому випадку доцільно говорити про наявність внутрішніх передумов для інноваційності підприємств.

Важливим елементом підтримки інноваційних ініціатив на підприємстві є також психологічний та інформаційний аспекти, тобто підтримка інноваційної діяльності керівництвом, працівниками та місце інформації про нововведення в системі прийняття рішень на підприємстві, особливо це стосується процесів цифровізації та впровадження цифрового інструментарію в діяльність підприємства [1].

До зовнішніх факторів впливу на інноваційну діяльність підприємств відносять специфіку ринкових відносин; стан фінансово-економічної системи; соціально-економічні і політичні чинники; наявність або відсутність сприятливого інвестиційного клімату та державної підтримки; позиціонування підприємства в галузі; особливості галузі та її життєвого циклу, розвиненість інфраструктури [1]. Запропоновані дослідниками зовнішні фактори переважно відображають макро- та мікрорівень господарювання і не залежать від управлінських рішень окремих підприємств. Однак, серед них виділяється позиціонування підприємства в галузі, яке на нашу думку, залежить від управлінських рішень менеджменту підприємств.

Внаслідок воєнних дій на території України відчутний негативний вплив відчувається на перераховані фактори, зокрема на стан фінансово-економічної системи та інфраструктури. Знищення паливно-енергетичного комплексу є тим чинником, що впливає на усі без винятку підприємства, істотно погіршуючи їх можливості.

Потреба у фінансових ресурсах підприємств, особливо для відновлення господарської діяльності може бути задоволена за наявності дієвих економічних механізмів, що підвищують вагомість такого фактора, як стан фінансово-економічної системи.

Відокремлення та групування факторів не є самоціллю, а повинно надавати додаткові можливості для прийняття рішень у процесі управління. Крім того, визначення переліку факторів впливу дозволяє в подальшому сформулювати перелік критеріїв та параметрів для моніторингу їх зміни. Проте детальний аналіз впливу факторів має ґрунтуватися на можливості впливати на них та рівні їх впливу на господарську діяльність підприємства, оцінці потенційних ризиків.

Узагальнення інформації про фактори, що впливають на інноваційно-інвестиційну діяльність, дозволяє сформулювати цілісну картину середовища функціонування певного підприємства. Такий аналіз є базою для формування стратегії розвитку підприємства, а також його функціональних стратегій.

Окремої уваги при розробці стратегій потребує оцінка та врахування галузевих факторів, які дозволяють сфокусуватися на

врахуванні відповідних факторів. Вцілому ж дослідники виділяють такі тенденції у розвитку інноваційно-інвестиційного процесу на сучасному етапі [2]:

1. Ефективні комунікації підприємства із зовнішнім середовищем, взаємодія та обмін інформацією з різними «джерелами знань» (підприємства, університети, дослідницькі центри, споживачі, постачальники).

2. Збільшення ролі знань та навчання, особлива увага приділяється прихованим знанням, які пов'язані з індивідуальним досвідом, підвищення вагомості здатності підприємства створювати, підтримувати та використовувати знання найефективнішим чином.

3. Використання принципів «відкритих інновацій», що дозволяють поєднувати в інноваційно-інвестиційному процесі використання як внутрішніх, так і зовнішніх ідей.

4. Створення інноваційних екосистем, що дозволяють не тільки об'єднати зусилля та можливості численних учасників, а й досягти синергетичного ефекту.

5. Цифровізація інноваційно-інвестиційного процесу, інформаційно-технологічне моделювання можливих варіантів розробки інновацій.

Вказані тенденції, на нашу думку, чітко демонструють важливість взаємодії суб'єктів господарювання із зовнішнім середовищем, шляхом співпраці із іншими суб'єктами, використання різноманітних набутих знань, створення відповідних інноваційних систем.

Список використаної літератури:

1. Грігерман Є.В. Інноваційно-інвестиційний розвиток: сутність та концептуальні підходи. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 4 С. 54–60.

2. Гавриленко Н., Олійник О. Оптимізація інноваційно-інвестиційних процесів підприємства на основі використання ІКТ. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2023. № 2 (13). С. 110–120.